

"Застава" излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. за четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт године 8 круна 75 пот.
 За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне, а за стран- земље годишње 6 круна 50 пот.
 Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
 (Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДВОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22
 Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Босанска српска народна омладина.

Поносим се што сам живио и радио с босанском српском омладином малте не пуних пет година. Био сам у њезиној средини, имао сам међу том омладином много људи с којим сам се искрено спријатељио и осећао сам као неизмеран губитак, када сам морао да оставим Босну. За време тих пет година имао сам безброј случајева, у којима сам се најискреније приближио тој омладини, и ја сам босанску образовану српску омладину упознао као најбољу, најидеалнију српску омладину.

Када је Аустрија дошла у Босну српски народ није имао своје образоване омладине. Данас је има. Српски народ у Босни и Херцеговини има преко сто шездесет свршених академика образованих омладинаца, који су заузели разна видна места које у приватној које у државној служби. Но ти су људи све то постигли сами својом муком, трудом и поштитим радом. Осим свршене изшколоване омладине има српски народ у Босни и Херцеговини још академску омладину, која се у свакој прилици приказује као права народна омладина, и обећава да ће ускоро и ова ступити у редове народних бораца.

Но не треба мислити, да је ову народну омладину српску васпитала, однеговала и створила аустријска управа у Босни. Не! Српска народна омладина у Босни јесте плод труда, рада и муке српског народа. Српски народ ових несрећних земаља лишен слободе и свих добара културних земаља, изложен опасности туђинске најезде имао је једино своју децу и он је од своје деце почео да васпитава себи достојне синове а народу искрене борце.

Оваком васпитању омладине српске, у Босни и Херцеговини допринела је и аустријска управа али не својевољно и добрим намерама, већ притиском, тиранијом у насиљем на народ узбунила је ова управа крв још у малим Српчињима, изазвао отпор против силеције туђина и тако се постепено у српском детету васпитавала, расла, бујала мисао, да је Босна и Херцеговина отаџбина домородаца, да је Аустрија донела непријатеље, корупцију и роп-

ство. Аустрија је васпитала омладину на ово уверење и изазвала сав духован живот те омладине на отпор против странаца силеције.

Српска омладина у Босни је најнесрећнија омладина у Европи. Дошао је странац и отео прадедовско имање, у своје руке приграбио себи сву власт и право.

Од свога рођења па до данас подноси та омладина удар за ударом. Она се већим делом родила у доба кад оружје окупаторског силеције није штедило никакве светиње, ни куће, ни мајке, ни оца, ни брата, ни чега, или се родила у доба када је туђин већ све народно приграбио у своје руке а народ бацао у — ропство.

Први утисци те омладине су јаук, помор, насиље, смрт. Тај омладинац се као дете добро сећа господара са златним окрватником, са шареном капом за којим стоји бајонет, који заповеда или покорност или...

Безброј тих омладинаца је доживела, да им је ноћу у поноћи изненада рупно аустријски бајонет у спаваћу собу, из ватргрљаја му отео оца, чичку, брата и мајци бајонетом попретио, која је баш чиста као сунце, за тим се сећа, како су му оца под видом закона одвели некако у ноћ, откуда му се отац више није вратио или се вратио погружен, скрхан болан преболан а за кратко време за тим ево једне хумке на крају родног му места... Та хумка је постала школа тог омладинаца, која га је добро научила, шта му је странац у домовини.

Са тим утисцима из детињства дорашћује српски омладинац и почиње већ и на себи да осећа насиље стране управе. Само што је ступио у владину гимназију, ту га чекају она господа, која су „из пријема“ трбухом за лебом дошла да служе лошем господару против те непокорне „марве босанске“. Лаж, подметање, прогањање силе тог омладинаца на први отпор против странаца, силеције.

На крају је свршио средњу школу у својој домовини под надзором непријатеља Српства и осетио је сву неправду, насиље и тиранију, коју може корумпиран евро-

пејац окупатор да учини над подчињеном рајом.

Брзо после ове школе, у којој срећнија деца културних држава уче само науку, а он већ прошао кроз горко животно искуство, отварају се омладинцу очи, и он све види јасно, а оно што види јесте његове домовине, у коју је бацила страна управа. Тако илази босански омладинац на велику школу потпуно просвећен и обавештен о несрећи своје домовине и он долази на велику школу као готов борац за народ и своју домовину.

Босански Србин омладинац је најидејалнији омладинац српски — Ево тако се васпитао. — Његова душа је сва ускомешана још од детињства због неправди и насиља, али је он ипак удржљив, тврден. Он таји дубоко у души шта мисли, тај омладинац додуше гледа с неповерењем у свет, али му је душа ипак пуна вере у бољу будућност његове домовине. Тај Србин омладинац добро мисли о свачему шта ће да учини, да његов живот буде ма једно мало врло, али од вредности за Српство. Он је поносит и готов је све да учини за своју домовину, али ипак је mudar попут добра војника, да према потреби и главу пригне у случају опасности по оној народној: иди мудро не погину лудо!

Када је оно пре неколико година био онај покрет против неправди, насиља и безакоња земаљске управе, та омладина, још сасвим млада, стала је у убојне редове заједно са народним вођама, узела народни барјак у руке и предводила читав народ. Два омладинска меморандума нам сведоче, да се та омладина у борби за своју домовину ничега не плаши, она прегорела све, своју будућност и свој живот.

Но видим тог омладинаца дрхтавим очима, како у једном тренутку, када му диктира осећај људског права, где му срце говори: ту смећ, ту мораћ, видим како се тај поносити омладинац не боји никакве силе, ни опасности, ни саме смрти, видим га како не таји више шта у срцу мисли, не пригиба главе, већ жртвује све и сам живот — за Српство и за слободу своје домовине...

ПОДЛИСТАК.

ПРАВИ ЧОВЕК.

Синоћ сам седео са својим старим школским другом Емилом у гостионици. Било је већ једанаест сати ноћу и ми смо већ осећали сву досаду, коју осећају двојица, кад исцрпите тему свога разговора. Вести, које смо имали један другом да саопштите, саслушане су са интересовањем из учтивости, питања, у којима смо се могли сложити, била су претресена и већ је наступила опасност, да ћемо из дуга времена прећи и нехотице на оне ствари, којих смо се опрезно чували и у којима се нигда не бисмо могли сложити, јер су нам навори о њима били сасвим противни. Међутим се срећом догоди нешто, што је спречило рат, који је изгледао неизбежан између два начелна противника.

Међу већ разређеним гостима у нашој гостионици седео је више од једног сата за столом један млад човек. Наједанпут уђе у гостионицу хитрим кораком млада девојче и прође покрај нас. Погледи свију гостију у гостионици полетеше према цури, као што увек бива, кад женско чељаде ступи гдегод у локал, где мушци имају огромну већину. Она није изгледала лоше. Нежно, витко девојче, само мало шареније, мало слободније одевено него иначе. Без сумње је била љутита или иначе узбуђена, јер јој се

видело на читавом кретању, да је нервозна, врло нервозна. Ишла је правце столу, где је седео млади човек сам. У овај мах догоди се нешто, што је одједном прекинуло разговор за свима столовима. Млади човек, који је био у доста скромном оделу, чим смотри девојче, скочи као муња и у тренутку је горела љушка на образу девојчета. У идућем тренутку није већ нико од гостију седео са својим столом, господа су узрујани поустајали, а госпође су мало лакшим кораком ишле према девојчету. Густ ред људи стајао је око њих двоје и у средини је био мој пријатељ Емил, сав румен у лицу, тешико дишући од љутине.

„Једну госпођу! Како сте могли једну госпођу...“ лармао је. Одостраг се чули женски гласови: „Њушити једну госпођу! Невероватно!“ Одобравањем овим охрабрен, викао је Емил још јаче: „Како сте се смели усудити? Сурови човече! Једну госпођу! У јавном локалу! Нечувено!!!“ Без сумње би млади човек ту одмах био нападнут и избјиген од гостију, да се није нашао гостионичар да интервенира са налогом: „Платите одмах свој рачун!“ Још увек блед, дршћући у целом телу, извуче млади човек послушно свој буђелар и извади без речи онолико колико је гостионичар захтевао. Изгледало је, као да он не види људе око себе, као да не чује узвике пуне гнушања, његове очи су као стрела биле приковане на девојче, које је скри-

вало очи од његових побеснелих погледа.

Емил је постајао ове храбрији: „Извините се бар!“ повиче претећи. Али га сад одгурне девојка, додла момчету његов пешир и капут и шапне: „Хајмо!“ У тренутку ишчезнуше њих двоје. На улици, тако је причао после келнер, поможе му она да обуче капут и кад он убрза кораке, она је журила за њим што год је већма могла. Шта је даље било, то више, на жалост, није ни келнер могао да каже. Гости у гостионици су били задовољни, јер су имали материјала читаво вече за разговор.

Па и када су већ сви били заморени својим говором и слушањем туђег резоновања, мој пријатељ се ни тада не хтеде умирити. „Не могу таку суровост да поднесем“ рече најзад. „Али изгледа, да девојка није читаву ствар тако трагично схватила“, одговорим ја. „Ко зна, шта му је она скривила.“

„Скривила му или не, то је нечувена дрскост и дивљаштво!“ викао је Емил.

Узалуд сам покушавао, да му обратим пажњу на дивно држање девојкино. „Ко зна, можда је она задовољна, што је на том прошла.“

Емил ме погледа пренеражено: „Па зар си ти тако подивљао? Зар не видиш, да је то безобзирност, којој нема равне, некога у јавном локалу... у... јавном... локалу... љушити, па још крај тога женскију?“

То сам, разуме се, увидео и тако нешто

Када је требало у самом народу што год створити и ту је омладина сложио са вођама предњачила. Та омладина има идеја за добро народа, које идеје ствара љубав к народу — У народним стварима међу тим омладином нема спорних тачака, нема разног мишљења, та омладина једно жели, а то је народно добро. Она је сва у једном колу, у једној непробојној целини, коју вежују исте мисли, исте жеље, исти смерови, а она је овим идејама уједињена, она је фактор, она је сила, коју непријатељ не може победити, док је не би уништио.

Та омладина је створила друштво „Промислу“ у року од неколико недеља. „Промислу“ је данас центар те омладине, откуд она утиче на све млађе омладинске групе, потпомаже их штипендијама и даје народу готове, свршене људе.

Зато је и тежак положај ове омладине у Босни. Влада тим омладинцима не да ни на каква виша места, сви странци имају првенство да буду управници, директори, подузетници. — Ову омладину на свима странама сузбијају, но што јој веће неправде чине, тим само стварају веће незадовољство, дубље огорчење, жешћи отпор.

Залуд су били покушаји са извесне стране, да се ова омладина поцепа. Неколико слабих карактера је подлегло, но омладина српска у Босни стоји крепка, снажна, зато, што је у једну целину спаја једна мисао: добро домовине и српског народа у Босни и Херцеговини. Зато ја држим босанску омладину за узор свима осталим српским омладинама, на коју би се требали угледати. Није наука теорија, већ живот, а босанску омладину је створио и васпитао живот људма, какве данас треба српски народ у свима крајевима.

И завршујући ове речи велим: Поносим се, што сам живио и радио са узором омладином босанском, српском народном омладином.

ријално стање другим бољим замене, но сви досадашњи сабори су те молбе упућивали саборским одборима као компетентнима, да се изради статут; то је исто учинио и мајски сабор (1902. год.), тако се можемо надати, да ће саборски одбор свој предлог поднети сабору, који је за ову годину сазван, и да ће се и то питање коначно решити.

Да је прека потреба, да се материјално стање чиновника уреди доказ је и то, што је сваки чиновник амбициознији кад зна, да ће напредовати, и да ће свој посао савесније вршити кад му је материјално стање обезбеђено и кад не мора са материјалним негодама да се бори, даље доказ је и то, што свака влада узима у свој програм и уређење чиновничког стања.

Дакле и државна влада се труди, да своје органе материјално обезбеди, да ју својим знањем што боље потпомогну.

Да је нужно, да се уреди чиновничка берзав код српских народних црквених фондова ево примера:

Кад се распише стечај на које чиновничко место тражи се извесна спрема (дипломиран књиговођа), и знање језика (српског, немачког и мађарског), одреди му се минимална плата (од К 1000—1200) с том платом буде изабран за сталног чиновника. С том истом платом може чиновник остати непрегледни низ година, ако не потражи себи боље место, мора да кле да бега, јер нема никакве уредбе по којој би могао после извесног времена напредовати, као што то свугде без разлике има.

Уверени смо, да ће саборски одбор свом свагом поради, да и автономни чиновници дођу једном до штатутарног уређења плате, чиме ће им се створити воља за што бољи и савеснији рад, јер ће моћи мирне душе и ведра ока погледати у своју будућност.

Несрећеност

материјалног стања српског автономног чиновништва.

Нема дана да јавна гласила не доносе вести о равним мерама, које се предузимају за уређење плата како државних тако и разних приватних чиновника. Већ пре две године повишене су плате свима државним чиновницима сад је то поново учињено, тако су државни чиновници сви без разлике у току од 3 године поред својег редовног — законом установљеног — напретка доживели две изванредне повишице и осим тога још доплатак ради велике скупоће која влада.

Са свим је то другачије код народног автономног чиновништва које је такођер приликом сваког сабора поднашало молбе и молило сабор, да му неприродно мате-

ријално стање чиновника уреди доказ је и то, што је сваки чиновник амбициознији кад зна, да ће напредовати, и да ће свој посао савесније вршити кад му је материјално стање обезбеђено и кад не мора са материјалним негодама да се бори, даље доказ је и то, што свака влада узима у свој програм и уређење чиновничког стања.

Дакле и државна влада се труди, да своје органе материјално обезбеди, да ју својим знањем што боље потпомогну.

Да је прека потреба, да се материјално стање чиновника уреди доказ је и то, што је сваки чиновник амбициознији кад зна, да ће напредовати, и да ће свој посао савесније вршити кад му је материјално стање обезбеђено и кад не мора са материјалним негодама да се бори, даље доказ је и то, што свака влада узима у свој програм и уређење чиновничког стања.

Дакле и државна влада се труди, да своје органе материјално обезбеди, да ју својим знањем што боље потпомогну.

Да је прека потреба, да се материјално стање чиновника уреди доказ је и то, што је сваки чиновник амбициознији кад зна, да ће напредовати, и да ће свој посао савесније вршити кад му је материјално стање обезбеђено и кад не мора са материјалним негодама да се бори, даље доказ је и то, што свака влада узима у свој програм и уређење чиновничког стања.

Дакле и државна влада се труди, да своје органе материјално обезбеди, да ју својим знањем што боље потпомогну.

Да је прека потреба, да се материјално стање чиновника уреди доказ је и то, што је сваки чиновник амбициознији кад зна, да ће напредовати, и да ће свој посао савесније вршити кад му је материјално стање обезбеђено и кад не мора са материјалним негодама да се бори, даље доказ је и то, што свака влада узима у свој програм и уређење чиновничког стања.

Дакле и државна влада се труди, да своје органе материјално обезбеди, да ју својим знањем што боље потпомогну.

Да је прека потреба, да се материјално стање чиновника уреди доказ је и то, што је сваки чиновник амбициознији кад зна, да ће напредовати, и да ће свој посао савесније вршити кад му је материјално стање обезбеђено и кад не мора са материјалним негодама да се бори, даље доказ је и то, што свака влада узима у свој програм и уређење чиновничког стања.

Политички преглед.

Једна банова изјава. У седници хрватско-славонског сабора од прошлог уторника изјаснио се бан о повнатој окружности бившег старешине одељења за унутрашње послове Чаврака гледе босански комите. Бан вели, да дотле, док се о тој ствари говорило по новинама, а усред кажњиве неповерљивости потчињених органа, није хтео да се обзира на то у јавности, него је у свом кругу рада учинио, оно што је нашао за потребно. Али сад, кад се повела реч о томе у сабору, дужан је да изјави, да је она окружница издата на његову одговорност, са његовим потписом и да је Чаврак само у толико одговоран, у колико је у томе учествовао, као стареш-

ном животу да прича, онда је немогуће побегнути. Узалуд сам ја узимао своју тврђу натраг и понављао, да сам одлучан противник љузавију женскиња.

„Не, не, не... То није тако... Ти то не разумеш, поче он. «Прави човек мора имати обзира према жени, али за то треба бити васпитан. Имати обзира према њима то им дугујемо. Видиш ли, ја сам срећно ожењен већ 14 година. Имам код куће два детета. А већ 12 година као што знаш, имам одношај са Маријом. Од ње имам три детета, сваке године проведем с њом три недеље у Тиролској, а осим тога сам проводио за читавих 12 година два вечера недељно код ње! Прошле године, кад је она имала тифус, нисам недељу дана излазио из њеног стана. И моја жена не зна ништа о томе!»

«Да, мој драги», рече у триумфу, тако поступа прави човек, а не овако дивљачки, као овај вечерас. «Обзира, обзира мора имати човек спрема женских и тој којој обзирности имам да захвалим, што се моја жена осећа срећном.»

«Хм, хм.»

«Дабогме, она је у истину срећна! И она ће увек остати срећна: ја ћу имати обзира према мојој жени све до гроба!»

Бог зна, колико ова жена има обзира према своме мужу, мислио сам у себи.

Предео: А.

Изборна борба.

Одбор српске народне радикалне странке у Земуну одржао је прошле суботе своју седницу, на којој је коначно прихваћена кандидатура дра Миливоја Бабића за српски народни црквени сабор.

Др. Бабић је по жељи и договору врло многих чланова радикалне странке у Земуну

пина одељења за унутрашње послове. У осталом окружница је издата самог догађаја ради, а не против појединих личности, само је сама окружница погрешно састављена била и ја жалим то те сам окружницу повукао, али не ради своје личне воље и уверења што га ја имам у тој ствари, него ради тога, што нема ни трукца истине у ономе, што се тврдило и што је изазвало окружницу.

Висши талијански министар спољних послова о тројном савезу. Један од сарадника „Нове Слободне Пресе“ разговарао је о тројном савезу, с бившим талијанским министром спољних послова, који је у име Италије 1902 године потписао уговор о обновљењу тројног савеза. И При-

нети рече том приликом, да је уговор из 1902 године обновљен на десет година без икакве измене и да та тај број година није подељен на два дела, као што није утачено ни време за откљивање. Што се тиче немачке политике, Принети мисли,

да су Немци у последње време учинили две погрешке а то је прво што су учинили, да је Русија охладнила према њима; а друго је, што су заоштрили економске противности с Енглеском. Но опет има изгледа зато, да ће државном канцелару поћи за руком, да отклони опасност, која прети, наиме, да се склопи француско руско енглески савез, према којем једва би могао да опстане тројни савез.

Биллов је mudar човек, који види и оно, што ће да буде, и он — Принети — жели му, да спасе Немачку од „splendid isolation“ а грозне усамљености. Затим је Принети говорио о одношају Италије према Аустро-Угарској и рекао, да он никад није хтео, да поквари те добре одношаје, него је радио баш на учвршћењу тих одношаја.

Вурна седница у аустријском сабору. Ми смо већ донели у „Застави“ укратко извештај о ономадашњој бурној седници у аустријском сабору, у којој је Штернберг овако општо напао владара. Из

подробнијег извештаја видимо још некоје појединости: Гроф Штернберг рече, како се најодлучнија мора протестирати што се угарски краљ меша у ствари Аустрије.

Подпредседник Зачек га опомиње да цара не увлачи у дебату. Штернберг одговара да он говори само о краљу Угарске. — Зачек му прети да ће му одузети реч — Штернберг одговара, кад се сви листови могу бавити разговором царевим са појединим делегатима, природно је, да се о томе и сабору говори. Насиље је што председник то не дозвољава. На једну примедбу Крамаржову, довикује овом Штернберг: Јадни дворјанине! Безобразни угурсузе! Већег ниткова нема од вас!

— Зачек додељује Штернбергу укор — Штернберг наставља: Кад ви апелујете на масу, ја ћу апеловати на војску, па ће мо видети кога ће војска слушати да ли ово министарство или престојне људе.

Јемчим вам, да ћу војску извести пред двор. Председник одузима реч Штернбергу. Штернберг тражи одмах поново реч, да протумачи своје наводе, који су рђаво свачени и вели: Говорим у име свих многих милиона аустријских држављана и тумачим осећај народа. Ту му председник одузима реч. — Други говорник Холански истиче да краљ Угарске па често и цар Аустријски утиче на чланове сабора, кад су на дневном реду важни законски предлози. Очекивао је да ће сви чланови сабора протестовати против утицаја круне. — Штернберг: То је злочиначки поступак. — Холански: Ово држање круне осветиће се. — Председник му одузима реч. — Настаје галама и за тим се прешло на дневни ред.

Изборна борба.

Одбор српске народне радикалне странке у Земуну одржао је прошле суботе своју седницу, на којој је коначно прихваћена кандидатура дра Миливоја Бабића за српски народни црквени сабор.

Др. Бабић је по жељи и договору врло многих чланова радикалне странке у Земуну

пина одељења за унутрашње послове. У осталом окружница је издата самог догађаја ради, а не против појединих личности, само је сама окружница погрешно састављена била и ја жалим то те сам окружницу повукао, али не ради своје личне воље и уверења што га ја имам у тој ствари, него ради тога, што нема ни трукца истине у ономе, што се тврдило и што је изазвало окружницу.

Висши талијански министар спољних послова о тројном савезу. Један од сарадника „Нове Слободне Пресе“ разговарао је о тројном савезу, с бившим талијанским министром спољних послова, који је у име Италије 1902 године потписао уговор о обновљењу тројног савеза. И При-

нети рече том приликом, да је уговор из 1902 године обновљен на десет година без икакве измене и да та тај број година није подељен на два дела, као што није утачено ни време за откљивање. Што се тиче немачке политике, Принети мисли,

да су Немци у последње време учинили две погрешке а то је прво што су учинили, да је Русија охладнила према њима; а друго је, што су заоштрили економске противности с Енглеском. Но опет има изгледа зато, да ће државном канцелару поћи за руком, да отклони опасност, која прети, наиме, да се склопи француско руско енглески савез, према којем једва би могао да опстане тројни савез.

Биллов је mudar човек, који види и оно, што ће да буде, и он — Принети — жели му, да спасе Немачку од „splendid isolation“ а грозне усамљености. Затим је Принети говорио о одношају Италије према Аустро-Угарској и рекао, да он никад није хтео, да поквари те добре одношаје, него је радио баш на учвршћењу тих одношаја.

Вурна седница у аустријском сабору. Ми смо већ донели у „Застави“ укратко извештај о ономадашњој бурној седници у аустријском сабору, у којој је Штернберг овако општо напао владара. Из

подробнијег извештаја видимо још некоје појединости: Гроф Штернберг рече, како се најодлучнија мора протестирати што се угарски краљ меша у ствари Аустрије.

Подпредседник Зачек га опомиње да цара не увлачи у дебату. Штернберг одговара да он говори само о краљу Угарске. — Зачек му прети да ће му одузети реч — Штернберг одговара, кад се сви листови могу бавити разговором царевим са појединим делегатима, природно је, да се о томе и сабору говори. Насиље је што председник то не дозвољава. На једну примедбу Крамаржову, довикује овом Штернберг: Јадни дворјанине! Безобразни угурсузе! Већег ниткова нема од вас!

— Зачек додељује Штернбергу укор — Штернберг наставља: Кад ви апелујете на масу, ја ћу апеловати на војску, па ће мо видети кога ће војска слушати да ли ово министарство или престојне људе.

Јемчим вам, да ћу војску извести пред двор. Председник одузима реч Штернбергу. Штернберг тражи одмах поново реч, да протумачи своје наводе, који су рђаво свачени и вели: Говорим у име свих многих милиона аустријских држављана и тумачим осећај народа. Ту му председник одузима реч. — Други говорник Холански истиче да краљ Угарске па често и цар Аустријски утиче на чланове сабора, кад су на дневном реду важни законски предлози. Очекивао је да ће сви чланови сабора протестовати против утицаја круне. — Штернберг: То је злочиначки поступак. — Холански: Ово држање круне осветиће се. — Председник му одузима реч. — Настаје галама и за тим се прешло на дневни ред.

Изборна борба.

Одбор српске народне радикалне странке у Земуну одржао је прошле суботе своју седницу, на којој је коначно прихваћена кандидатура дра Миливоја Бабића за српски народни црквени сабор.

Др. Бабић је по жељи и договору врло многих чланова радикалне странке у Земуну

био одређен за нашег посланичког кандидата одмах, чим је објављен сазив сабора. Ту његову кандидацију прихватио је с тога и кандидациони одбор радикалне странке одржан у Новом Саду.

У понедељак у вече одржана је у горњоградској основној школи конференција српске народне радикалне странке, на којој је наш посланички кандидат др. М. Бабић развио свој програм.

Конференција су председавали наши угледни суграђани Ђорђе Којић и Мита Пешић, а присутан је био осам неколицине довољарошана, огроман број наших честитих ратара из горње вароши. Од бирача ваљда ни један није био изостао, тако, да је велика школска дворана била дупком пуна.

Говорник опширно разлаже заслуге радикалне странке за народно-државну аутономију, описује рад мајског сабора и дивовску борбу саборског одбора, те завршује свој говор на гласком, да противкандидата истичу они, који никад нису са народом ишли.

Говор дра Бабића саслушан је са великом пажњом, а често прекидан бурним одобравањем. На крају је говорник одушевљено поздрављен од присутног народа.

Говорник истиче, да му противници замере, што кандидира као радикал, пребацују му то као жиг због кога су неки противници његовој кандидатури. Он се баш понеси тим жигом и без тог жига не би хтео ни у сабор.

Иза дра Бабића узео је реч др Лука Ристић, те је у подужем говору изнео многобројне смислице и подвале, којима се наши противници служе у борби против радикалне странке у Земуну, а нарочито против дра Бабића, правећи га издајцом Српства и т. д.

Затим је узео реч свештеник Бранко Пауновић. Препоручује народу да буде сложан. Сумњаче га, вели, да је радио за Јеловца, али то није истина, јер до сад није радио ни за једног кандидата. И он је за дра Бабића, уз кога је народ. Што је Бабићу истакнут противкандидат, вели, то су туђински прсти. Пошто познаје Јеловца као поштена човека, предаже, да се изабере један одбор, који ће отаћи Јеловцу и замолити га, да одступи од кандидације.

Дов се још о предлогу Пауновићевом дебатовало, подиже се старина Коста Овањ, те у подужем збијеном говору исказа, како су га некоја господа преварила равним измишљотинама о дру Бабићу те је и он потписао проглас за кандидацију Јеловца. Но у брзо га пријатељи обавестише, да је оно све лаж била и он је повукао свој потпис. Начин њихове борбе, рече, врло је ружан и он увиђа, да оне, која су без потребе угазили у борбу и почели стварати омразу међу Србима у Земуно, треба гонити. Кандидација Јеловчева је само један непотребан пркос и за то он предаже, да се Јеловац никако не моли да одступи. Нека остане и нек они, који су га оставили, виде да народ не напушта дра Бабића. Има нас, рече, на Бабићевој страни, највећи део бирача, бу димо сложни ми који смо овде и победићемо. Не треба нам сада слога са онима, који су је сами почели рушити.

Говор Савићев био је одушевљено пријемљен и сви су одлучно тражили, да се нико не моли, јер би то недостојно било и изгледало би да се бојимо.

„Н. Г.“

У ш т и п ц и.

Пре неки дан сам прошао крај два човека, који су међу собом нешто врло живо расправљали. Одједном ће један од њих узвикнути:

„Та безобразан је и насртљив као »Браник«...“

И доста боље и лепше не би нико могао карактерисати »Браник« и његово писање, него што је то онај браца у лутњи отворео.

Да наведемо само неколико најновијих из »Браникове« путује.

На прагу су избори за државни сабор. Узмудвали се они око »Браника«, као да ће свет пропасти. Дај брже кандиду, док нису »проклетци« радикали кандидовали, шат им на тај начин где год упали.

Кандидовали су где су кога нашла, да је могло бити кандидовали би и Политову кувару, само да се види, колико је »Браникова« још у животу.

Али не леви враже! Сутра ујутру залупаше

алке на »Браниковим« вратима; стиглоше немиле гласи, да се многи од »сретних« кандидата браниковачких отресају »Браника«.

Повна је јесен, коју људи свиње, а кад узмеш »Браник«, а ти чисто осећаш како удари из њега рампаш. Да, да, сад је најбогдније доба за писање по »Бранику«. Добро се навечераш, навучеш се рампаша, па једна лепота! У таквом стању пун је човек појезије и љубави, пун мржње и освете. Час би загрлио цео свет, час стиснеш песницу, па би њоме да размрскаш бар главу свима радикалима.... Једном речи врло шарени осећаји. Поред таквих осећаја није чудо што настаје чатава збрка у глави оних што изливају своју мудрост по »Бранику«. И сутра дан сароти претплатници »Браникови« имају шта и читати; а кад га са тешком муком прочитају, а оно им се некако чини, као да су и сами клали свиње и пили рампаша.

По целој Европи настао жагор — сви се узмудвали. Зврје телефони, отуцава чекић на бројавима. Са свију страна стижу хитна питања, на све стране чекају најбржи одговор. Свако у Европи и онај у Паризу и руски цар у Петрограду и немачки цар у Берлину и пандур у Каћу не може, да једе ни да мирно спава док не чује, шта је др. Полит говорио ових дана на угарском сабору.

Сви су они зинули и рекли: »Е браћо и народе, није друкче, кад тако каже др Полит!«

»Браник« је опет изабацио цомбу.

Боже мој ти радикали, баш су ђаволи, све измишљају, како ће да најде браниковце. Ето сад су опет почели измишљати села за народ. А ком ће врагу сѐла, коме треба и нашто народу предавања и сѐла?! То су радикали измишлили само, да могу отети народ од браниковаца. Па и оно што је било на сѐлу и то је војешта. Још Вагуч и Боже помози, али Миловановић са Лазаревићевом приповетком.... па онда тај проклети Петровић, где је нашао да пева, кад се »Бранику« не пева?! Што су се забота бламирали?! Или бар да су питали »Браник« за дозволу и упутство шта да раде.

Па онда, и читаоничко сѐло и то све у један дан! Ко је то видео, ратарима и занатлијама приређивати забаву?! Још се могу тамо пропити, или можда стомак поварити. Знате »Браник« се страшно брине за сиромаси народ, а нарочито од кад су избори на прагу. За то му и јесте криво, што се баш радикали свачем прво досете и прво започну. Све би он то исто умео и боље и лепше, само — знате — неће да му се не би пребацало, да је себичан и да хоће да задобије свет за себе.

Је л' те, да је то цомба, хоћу ли рећи скромност?

Цек.

Вести из места и са стране.

Прогонство Срба новинара из Босне.

Читамо у »Српској Ријечи«: У ствари прогонства нашега уредника из Босне и Херцеговине и П. Кочића из сарајевског окружја, до данас нема никакве промене. Она су још у уторак уложили код владе протест, па још до данас о тој ствари није се донијело никакво ријешење. Ово јављамо нашим бројним пријатељима, који нас непрестано питају. Чим се што деси, ми ћемо први и одмах јавити. Уједно јављамо, да се ни један од споменуте двојице, није ни макнуо из Сарајева и да мирно чекају даљи развитак ствари. Разним вијестима, које се с противне стране тенденциозно пуштају у свијет, не треба никакве пажње поклањати, јер нијесу основане на истини.

Роман кнегињице Стане.

Из Петрограда јављају, да је руски цар одобрио развод брака Ђорђа Максимилијановића, кнеза Романовског, херцога од Лајхтенберга и његове супруге Анастасије, Николајевне, ћерке пригорског кнеза Николе.

У исто време је цар допустио, да се разведена херцогинја од Лајхтенберга, уда за Никола (Николајевића, врховног заповедника трупа петроградског војног округа. Свадба ће, веле бити у највећој тишини, почетком идуће недеље.

Младожења, велики кнез Никола Николајевић, који је сада у 50. години, син је покојног великог кнеза Николе Николајевића, брата цара Александра II. Разведена херцогинја Анастасија позната код нас под њеним девојачким именом кнегињица Стана,

рођена је на Цетињу године 1867., и према томе има сада 39 година. Њен досадањи муж служио је у гарди.

Ова удаја је веле, резултат вишегодишњих романтичних љубавних односа, и љубав великога кнеза Николе према херцегови Стани већ је од толико година јавна тајна у целом Петрограду.

Х а п и ј е.

Читамо у »Српској Ријечи«: У недељу, 12. о. м. отпутовале су наше хаџије муслиманске вјере на хаџ у света мјеста. Како чујемо, отишло их је из цијеле земље 130. Да ли ће послушати савјете »Бошњакове«, да не путују преко Србије, није нам познато, само знамо толико, да је мржња и заслијепљеност нашег »Бошње« и његових господара против Србије и свега српскога, тако далеко ишла, да препоручује хаџијама пут преко Румунске, мјесто преко Србије, наводећи, да је краћи. Могућно је, да у уредништву »Бошњака« не знају географије, али, да своје незнање употребљују на штету других, то је у најмању руку алчадук. Пут преко Румунске, који он као краћи препоручује, дуљи је најмање за двеста километара, а према томе и скупији. Ми се надамо, да му наше поштоване хаџије нијесу пале на лијепак и желимо им сретан пут и повратак. Дај Боже, да се свињоци у потпуном здрављу и рахатлуку, окријепљени вјерским светињама, поврате у своју драгу отаџбину!

Брзојави »Застави«.

Статла 16. новембра.

Избори епархијских скупштинара у архидијецези.

Митровица. (Телефонски извештај »Застави.«) Избор заступника у епархијску скупштину архидијецезе, а за наш протопрезвитерат обављен је јданас. Радикална листа победила са огромном већином при избору световњака. Радикални заступници изабрани су са 76 против 27 гласова. И учитељ изабран радикал. При избору свештеничких заступника победила је листа клерикално самосталско либерална.

Изборна борба.

Мошорин. Једногласно изабрани петнајет изборника радикала уз одушевљено клицање: Живио Мита Мушацки!

Ириг. Свих 18 изборника за Руму изабрани су сами радикали.

Ужљона експлозија.

Дартмунд. У Круповој фабрици догодила се ужасна експлозија. Фабрички кров је однесен. Радници се спасавају и бегају. Говори се да број унесрећених прелази хиљаду. На место несреће не да се доспети, јер се све боји нових експлозија.

Дортмунд. Творница, која је поред Крупове фабрике одлетела је у зрак. Све је у рушевинама и свако живи се спасава. До сад је нађено 3 мртвих и 80 тешко рањених.

Из угарског сабора.

Вудимпешта. Расправља се прорачун министарства трговине. Сиклаи говори о централизацији железничке управе. Демократ Пете говори о штрајковима, који избијају због скупине. Напада на предлог којим хоће да се штрајкови спрече.

Културна борба у Француској.

Париз. Један део епископата да обавља службе у цркви без претходне пријаве властима.

Крива у Шпанији.

Мадрид. Мореу је поверен састав владе.

Прилике у Аустрији.

Беч. Чешки аграрци отпочели су у сабору опструкцију против изборне реформе. Држе говоре појединци, који трају по четир сата.

Сремске шљивовице,

коју производи и препоручује свој властити производ

Душан Тодорић,
Стара Пазова (Срем).

"Цариградски Гласник" јавља:

У Паризу је ових дана изашло једно дело које је веома важно за све оне који се баве прошлосту и садашњошћу угарских Срба. То је зборник привилегија и других црквених уредаба православних Срба у Угарској са насловом „Serborum per Hungarum constitutorum ordinationes ecclesiasticas sive sparsim sive nondum editae, nunc primum collectae — Parisius via dicta Bernard-Palissy, № 4. Expensis Hubert Welter, bibliopolaе. Leipzig Verlag von Hubert Welter, Salomonstrasse, 16) LDCCCVI“, који је издао вредни католички калуђер и познати научник Луј. Петит, као засебни отисак из познате велике збирке црквених саборских аката J. D. Hansi, Amplissima Collectio Conciliorum continuata a J. B. Martin, in universitate Lugdunensi professore, et Lud. Petit, e Congregatione ab Assumptione. Овај зборник садржи у себи ове прилоге:

1. Привилегије цара Леополда од времена настањања Срба у Угарској, почевши од 6. априла 1690. па до 4. маја 1695.
 - 2) Акта сабора српске цркве, од децембра 1701.
 - 3.) Тражење Арсенија Чарнојевића да цар Леополд испуни обећање.
 - 4.) Обећање цара Леополда да ће чувати српске привилегије 22. новембра 1703.
 - 5.) Потврду привилегија од стране цара Карла VI. 8. октобра 1706.
 6. Потврду привилегија српског народа од стране цара Јосифа 26. септембра 1706.
 7. Потврду привилегија од стране царице Марије Терезије 18. маја 1743.
 - 8.) Наредбу царице Марије Терезије о објави привилегија.
 - 9.) Текст прве уредбе црквене зване Reglement, који обухвата уређење целокупног црквеног живота српског народа у Угарској; утврђено на српском сабору а потврђено од царске власти, 27. септембра 1770.
 - 10.) Монашка правила, утврђена од два синода, г. 1673. и г. 1774.
 - 11.) Текст друге опште црквене уредбе од 2. јануара 1777. утврђена је на исти начин као и прва. И овај текст је постојао до сада само у неколико примерака. Издавач га је добио од Черновичког митрополита. Има додатке о церемонијалу и о др.
 - 12.) Текст протеста митрополита Видака у ствари привилегија, 5. фебруара 1778. До сад само један примерак постојао.
 - 13.) Текст краљевског рескрипта, којим се задовољају захтеви у протесту, 7. априла 1778.
 - 14.) Текст треће опште црквене уредбе, тако званог „Деклараторијума“ 16. јула 1779. са шест додатака.
 - 15.) Rescriptum, по коме се имају управљати митрополити.
 - 16.) Текст устројства епархијских конвисторија.
 - 17.) Неколике уредбе, потекле из краљевске тајне канцеларије 1783—1798.
 - 18.) Акта и захтеви темишварског сабора од 7—14. септембра 1790.
 - 19.) Потврда захтева у актима темишварског сабора, 1791. г.
- Писцу су ишли на руку, — што он, у предговору на латинском језику, истиче — г. г. Стојан Новаковић, председник српске академије наука, и д-р Милан Пећанац, секретар српског посланства у Цариграду.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Приредно сам за штампу

**ЗАБАВНИК
ЗА ОРПКУ МЛАДЕЖ**

са следећим садржајем: *Полтавско звоно*, историјска приповијетка; *Шумарев син*, приповијетка; *Два пријатеља*, приповијетка из XIV. вијека; *На Гренланду*, приповијетка са далеког сјевера. — Све ове четир приповијетке врло су занимљиве и поучне, а пре свега дуне су и прерађене по најбољим њемачким изворима. Књига ће бити штампана на финој хартији и изнијеће око пет штампаних табака. — Цијена ће јој бити 70 потура или 80 пара данарских. — Двије трећине чиста прихода ове књиге намијењен је оснивању српског учитељског мировинског фонда у Босни и Херцеговини

Молим српску омладину, г. учитеље, професоре, свештенике и остале пријатеље српске књиге, да се заузму око скупљања претплате. Штампаче се само онолико примјерака, колико се буде јавило претплатника. Имена претплатника штампаће се на крају књиге, с тога молим, да ми се претплата са именима претплатника пошаље до 20. децембра о. г. (по ст. вал.). Скупљачи могу задржати 10% од скупљене претплате. Књига ће бити готова до краја децембра.

У Брчком, на Аранђелов-дан 1906.

Милан Бањанин
српски народни учитељ.

ЗА МОЈУ

посластичарску радњу

потребна ми је једна лепа солидна девојка за продавачицу, која може одмах ступити. Изискује се знање мађарског и српског језика. Понуде ваља слати на:

Hermann Frigyes
czukrász Szabadka.

1593 2—3

Обичан рибији зејтин

је усљед негодног мириса и укуса, тако тешко сварљив, да за децу и њезне болеснике ни говора не може бити о употреби. Велика хранљивост и лековита снага коју има рибији зејтин у себи које је доказано, данас је сваки човек може употребити, јер у начину Скотове емулсије рибији зејтин је свију негодности лишен. Скотова је емулсија у опште укусна, лако сварљива, и скоро трипута снажнијег дејства, од обичног рибијег зејтина. Скотова емулсија не проузрокује никада ни најмање болове и очевидно има повољан утицај.



Рибар с великим ослићем (Dorsch) знак је гаранције за прави Скотов поступак.

Кад се позовете на ове новине и пошаљете 75 потура у поштанским маркама, послаће вам уз плаћену поштарину боцу на пробу.

Dr. Emil Budai, „Stadtapotheke“
Budapest, IV. Váci-utca 34/50.

Једна боца на пробу уз плаћену поштарину.
Цена оригиналној боци К 2:50.
1227 2—5 Добија се у свима апотекама.

ПРВА И НАЈВЕЋА

орпока трговина готовог мушког, женског и дечијег одела

Стевана Ј. Капамауције

у Новом Саду
главна улица број 25.

Препоручује своје богато стова
ришта за зимску сезону са ценама
јефтиним и снижењем као нигде.

1548 3—22

936. szám — 1906. v. égrh.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szabalyai kir. járásbírósnak 1906. évi Sp. I. 310/3. számú végzése következtében Dr. Gavanszki Tivadar ügyvédi ügyvéd által képviselt nádáljai képz. és nevelési alap javára Cselovics Gyóka ellen 100 K s jár. erejéig 1906. évi október hó 26-án foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 192 koronára becsült következő ingóságok, u. m: 8 mtn. csöves kukoricza, 3 malacz, 2 öl búza szalma, szoba butorok stb. nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a szabalyai kir. járásbírósnak 1906. évi V. 661/2. számú végzése folytán 100 korona tőkét követelés, ennek 1903. évi július hó 18-ik napjától járó 8% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 64 kor 40 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, az árverés alapsós lakásán Nádálján leendő megtartására 1906. évi december hó 3-ik napjának délelőtti 10¹/₂ órája határidőül kitzítetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Zzabalyán, 1906. évi november hó 19. napján.

Szaghmeister Dániel
kir. bir. végrehajtó.

1594 1—1

ЗА МОЈУ

ТРГОВИНУ ШПЕЦЕРАЈА И ДЕЛИКАТЕСА
требама једног доброг и солидног

ПОМОЋНИКА,

који је у бољим радњама сервирао, и који говори потпуно немачки и мађарски. Ступање одмах или по споразуму

Велимир Радак
у Митровици.

1595 2—3

Трговачки локал,

у коме постоји мануфактурна, и специјална радња, преко 100 година издаје се под најповољнијим условима на више година под закуп.

Иста радња налази се на најугледнијем месту, у Перлезу (Торонталска жупанија) и прави обрт од 40 до 50 хиљада круна.

Ради погодбе и тачнијег обавештаја, треба се обратити на

Миту Илића
у Перлезу.

1715 3—3

Др. Ђ. Трифковић

варошки болнички лечник вратио се с пута, и прима болеснике од 9—11 сати пре подне.

Нови Сад, главна улица бр. 21.
1585 2—3

ПРОДЈА ВИНА

српских мава стира у Фрушкој Гори експортна радња у Руми као и сремске шљивовице влистити производ.

А. Дугошевић и Вилић.
Рума — (Срем.)

1590 2—6

ПРОДАЈЕ СЕ У СРБИЈИ

уређено пољско добро

до 200 ланаца

у ВАРОШИ ЈАГОДИНИ.

Обратити се ваља

Кости В, Ракићу и брату

1433 8—10

трговцима у Јагодини.

МОЛОВ Сајдлицки прашак

Само прави кад свака кутија и сваки прашак заштитну марку и подпис А Молл носи.

МОЛОВ САЈДЛИЧКИ ПРАШАК је за оне, који пате од стомака ненадмашно средство, јер јачају стомак и успешно делују на варење и пријатно је средство против затворене столице, те испред свију других пургатива, пилула, говких вода итд. имаде првенство.

Цена је оригиналној кутији 2 круне

Фалшификати се судски прогањају.

Молова Францова ракија са соли

Само прави кад свака боца носи заштитну марку А. Молла и кад је са оловном пломбом затворена.

МОЛ-ОВА

Францова ракија и со

је особито средство за мавање код севетина, вглавкова и при навебу најбоље кућено средство, јер успешно јача мускуле и нерве.

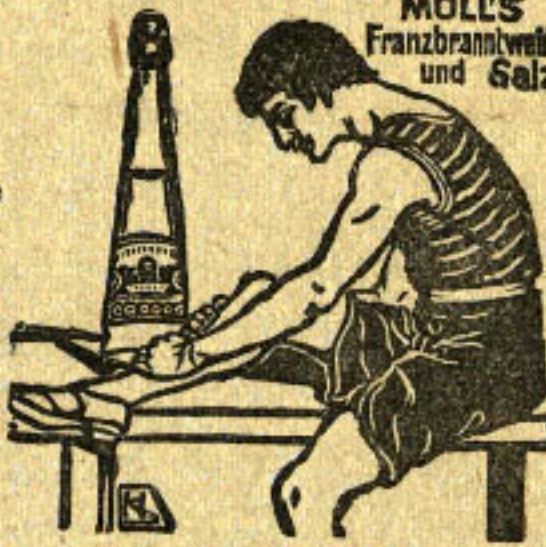
Цена је пломб. ориг.

флаши 1 кр. 90 пот.

Главно отпавиштво од апотекарај

А. МОЛ, ц. и кр. дворски лиферант
БЕЧ, Тухлаубен 9.

У стовариштвама провинције треба искати искључиво препарате А. МОЛ-а. 653 23—104



Трговина шпецераја, деликатеса и вина на мало и велико

САВЕ ИЛИЋА

у Новом Саду

житна пијаца бр. 10. преко од „Три Круне“.

Препоручује своје обилато свежеом робом снабдевано стовариште, шећера, кафе, пиринца, брашна, зејтина, бадема, лешњика, грождја, чоколаде, вина, коњака, шљивовице, рума, ликера, прашке шунке, фришких сардина, руса, плава камена, рафије и гуме за каламљење. Сваковрсни боја за кречење, боје и лака за патос, фирнајса и пемзла и све остале у ову струку спадајуће робе.

Брза и тачна послуга — Роба свежа. — Цене умерене. 1482 8—15

КО ПАТИ ОД КОСТОВОЉЕ, РЕУМАТИЗМА

бола у куковима, нека купи једну флашицу

Дра Флеша Јихт-флуид

који вост бољу, реуматизам, руку, ногу, леђа — и болове у крстима, изнемоглог у рукама и ногама, као и отоке сигурно лечи. Дејство се осећа кроз најкраће време. Добија се у Dr. E. M. Fleisch' „Ma-guar Corona“ — Apotheke Győr, Baross ut 24.

Флашица од 1¹/₂ деци кр. 2. За дужу употребу породична флаша кр. 5. Кад се поручи 3 мање или 2 веће породичне флаше, пиље се уз плаћену поштарину пакет! 1269 11—36